

AT BO I RO

EVALUERING EFTER FØRSTE ÅR I *AT BO I RO*:
Helende arkitektur til udfordrede, anbragte unge

Behandlingsstedet Egedal, Vallekilde, Odsherred, Fonden Egedal
December 2025

PROJEKTTITEL

AT BO I RO

At Bo i Ro er tegnet af Tegnestuen Stedse
v. arkitekt/partner Marianne Dalbøl Pedersen og
arkitekt MAA/partner Rasmus Hamann
Hjemmeside: www.stedse.dk
Gravene 12, 6100 Haderslev

PROJEKTFASE 1 års evaluering, december 2025
Fonden Egedal, Behandlingsstedet Egedal,
Tinghøjvej 8, 4534 Hørve

FORSTUDIE; PROJEKTERING OG OPFØRELSE AF *AT BO I RO* STØTTET AF
Den A.P Møllerske Støttefond
den filantropiske forening Realdania
FØLGEFORSKNING OG EVALUERING STØTTET AF
den filantropiske forening Realdania og Fonden Egedal

FØLGEFORSKNING OG EVALUERING
Udarbejdet af PhD i Pædagogisk Psykologi Helle Harnisch
Dette er et uddrag af en længere evalueringsrapport, der kan rekvireres ved forsker Helle Harnisch.
Send en mail til: hh@egedal.nu eller kontakt@egedal.nu

SPARRINGSPARTNERE
Den A.P. Møllerske Støttefond, Fondsrådgiver Maia Lindstrøm,
den filantropiske forening Realdania, Projektchef Vera Noldus

Ass. Professor Anne Kathrine Frandsen, PhD og Psykiater Thomas Tellier, Professor Simo Køppe, Specialkonsulent Nicolai Carlberg

Konstruktion: Corewood v. Thorvald Johannes Pedersen

Brand: Avnø Byggerådgivning v. Michael Andersen og Daniel Bøytler
Landskab: MOOS, Akustik: Dansk Miljørådgivning v. Arve Goftredsen og Jeppe Sørensen Ventilation: Thorvent, v. Thor Hilbrecht

Cand.Scient. Soc Jonas Grønvad,
Specialkonsulent Bolig og Indenrigsministeriet

Evaluering af At Bo i Ro:

Helende arkitektur til anbragte unge

ved Behandlingsstedet Egedal, Vallekilde, Odsherred.

Prolog

En tryg base og opvækst er langtfra alle forundt. Projekt At Bo i Ro og denne første evaluering bliver til i en tid, hvor børn og unges mistrivsel fylder meget i den offentlige debat i Danmark.

Omkring 1% af udsatte børn og unge i Danmark vurderes af danske myndigheder i så alvorlig mistrivsel, at en anbringelse udenfor hjemmet er nødvendig. Talrige rapporter dokumenterer, at blandt udsatte unge er de anbragte unge blandt de mest sårbare, med stor eksponering for risikofaktorer såsom udtalt risikoadfærd, alvorlig psykisk sygdom, misbrug, dobbeltdiagnosr, afhængighed af sociale ydelser, selvskade, suicidalitet, selvmord og førdødelighed (Frederiksen og Hestbæk 2021, Fallesen 2021, Bryderup & Johansen 2022, Englund 2010).

I 2019 på et lille kontor ved Behandlingsstedet Egedal, der ligger i udkanten af Vallekilde i Odsherred, genbesøgtes et flerårigt ønske om at skabe optimerede fysiske rammer for en gruppe af anbragte unge i særligt alvorlig mistrivsel.

Med kærkommen støtte fra og i god dialog med Den A. P. Møllerske Støttefond og den filantropiske forening Realdania fik Behandlingsstedet Egedal i 2021 sammen med Tegnestuen Stedse mulighed for at designe tre nye behandlingsboliger og et fælleshus i helende arkitektur i samarbejde med anbragte unge og medarbejdere på Egedal: At Bo i Ro blev designet specifikt til denne målgruppes vanskeligheder og behov. Formålet er, at skabe så optimale rammer for behandlingssamarbejdet som muligt, at kunne tilbyde et alternativ til talrige psykiatriske indlæggelser og de mange uhensigtsmæssige skift mellem indlæggelser i psykiatrien og behandlingssted, som disse indlæggelser bevirker; kort sagt: At skabe mere ro og bedre rammer til, når livet er allersværest for anbragte unge.

Citat fra Valentina, ung på Egedal:

VALENTINA: *Jeg viser ikke, at jeg har det dårligt…Når jeg har det dårligt, så er jeg enten sådan helt "Aah", helt glad. Så har jeg det faktisk rigtig, rigtig skidt indeni. Selvom jeg virker helt glad og helt overgearet. Fordi jeg har det rigtig, rigtig skidt indeni. Eller hvis jeg er meget, meget, meget stille, har jeg det også rigtig skidt.*

I: *Har det været sådan i mange år?*

VALENTINA: *Ja. Lige siden jeg kunne huske, faktisk. Lige siden jeg kunne huske. Jeg har prøvet at glemme, og glemme, og glemme. Og glemme de traumer, og glemme de forfærdelige ting inde i mit hoved. Og glemme min angst, og glemme min dit og dat. Det har bare ikke virket.*

I: *Nej, det er ikke så nemt…*

VALENTINA: *Og så har jeg snakket med måske 100 psykologer. 100 psykiatere. 100 pædagoger. 100, jeg ved ikke hvad. Og der er bare ikke noget. Jeg har prøvet at få så meget hjælp. Men der har bare ikke været nok hjælp. Der har været hjælp på den forkerte måde. Så har jeg f.eks. kommet til en samtale en gang om måneden hos en psykiater. Og haft en samtale om, hvordan det går. Og så er det bare hjem igen. Eller så har jeg været på psykiatrisk… Øhm..I to måneder var jeg indlagt. Der var det også et totalt lortesystem….Systemet, det ER lort. Der er sådan rigtigt mange steder. Men så nogle gange finder man også bare de der personer, hvor man knytter et helt specielt bånd til dem.*

Om Behandlingsstedet Egedal og *At Bo i Ro*

Behandlingsstedet Egedal er en selvejende institution, der har eksisteret siden 1978 og er ejet af Fonden Egedal v. Direktør Sidse Ravn, som efter at have arbejdet 26 år som miljøterapeut, souschef og leder på Egedal, nu er Direktør for Fonden Egedal.

På Behandlingsstedet Egedal i Odsherred bor 22 unge, der er en del af den hastigt voksende gruppe af unge i Danmark i alvorlig og til tider livstruende mistrivsel. Egedal består i dag af fire afdelinger, og her bor unge i alderen 15-30 år.

Unge på Egedal bliver visiteret til anbringelse af landets kommuner og udgør en gruppe af befolkningen i så alvorlig mistrivsel, at de ikke kan bo hjemme eller i egen bolig. Mistrivslen kommer til udtryk i blandt andet stor utryghed, selvskade og suicidalitet. Det er karakteristisk for unge på Egedal, at de bærer med sig at føle sig overset, glemt og for flere unge; at de er nødt til at vise voldsomme tegn på mistrivsel, før omgivelserne reagerer.

Egedal modtager i stigende grad unge, der oplever langvarig skolevægring og skolesammenbrud. Unge på Egedal har dermed typisk fra folkeskolens mellemtrin eller udskoling stået udenfor uddannelsessystemet - og udenfor sunde sociale fællesskaber i årevis. Problematikkerne er ofte startet tidligt i opvæksten og er i ungdommen eskaleret til alvorlig mistrivsel, hvor hyppige og akutte indlæggelser i psykiatrien, heraf mange med tvang, ofte er en del af de unges virkelighed.

Vi skriver ikke ”de unges problematikker” eller ”psykisk udfordrede unge” i denne evalueringsrapport, for det er misvisende: Unge på Egedal kæmper ligesom mange andre anbragte børn og unge med komplekse og mangefacetterede udfordringer: Individuelle, kognitive, følelsesmæssige, udviklingsmæssige, psykiske, diagnoserelaterede, tilknytningsmæssige og familiære, sociale, relationelle, uddannelses og institutionelle - samt system og samfundsrelaterede udfordringer.

Resumé af Evalueringsrapportens pointer og resultater:

Proces, Bygget miljø, Behandlingsmiljø.

Evalueringen af processen før byggeriet viser, at alle aktører er yderst tilfredse med processen. Unge og medarbejdere føler sig inddraget, forsker, ledelse og tegnestue evaluerer ligeledes processen meget positivt; som "lærerig", "horisont-udvidende", og "givende". Processen har været transdiscplinær og samarbejdet mellem Tegnestuen Stedse og Egedal har fungeret til alles meget store tilfredshed og glæde. Samarbejdet med fondene evalueres ligeledes meget positivt, og som respektfuldt, empatisk og med god faglig sparring i processen.

Feltet "Helende arkitektur" kan være svært at "indfange". I vores anbefalinger opfordrer vi til at læse bredt i litteraturen og ved hjælp af brugerinddragelse at definere, hvad "helende arkitektur" er for lige netop den målgruppe, man bygger til. Den faglige sparring med eksperter har været gavmild og givende, og har også bekræftet begrebet "Helende arkitektur ´s" noget svævende konceptualisering.

Evalueringen af byggeriet: I opførelsen af byggeriet bærer evalueringen præg af udfordringer i samarbejdet med hovedentreprenøren. De første møder med hovedentreprenør var meget positive og vi oplevede i høj grad, at der var det rigtige match. Før byggeriet skulle begynde, blev en projektleder imidlertid udskiftet grundet sygdom og dette viste sig at fungere utilfredsstillende. Man kan planlægge nok så godt og sætte det rigtige hold, men sygdom kan vi ikke planlægge os ud af at undgå. Det til trods, er **evalueringen af det byggede miljø i At Bo i Ro meget positiv:**

Der er ganske få detaljer, når talen falder på **forbedringer af det byggede miljø i de individuelle boliger.** Eksempelvis, at der skal være en lille fryser i køkkenet. I Fælleshuset, som også evalueres meget positivt, er der af både unge og medarbejdere kommet mange brugbare erfaringer og forslag til forbedringer af indretning og interiør. Der er enighed om, at det vigtigste evaluerings- og læringspunkt er, at Fælleshuset i At Bo i Ro mangler et mere hjemligt rum, foruden fællesrummet med køkken og spise og opholdspladser: En stue, med sofapladser, hvor man kan slappe af, lægge puslespil, spille spil, se en film; "hænge ud".
Nedenfor en opsummering i punktform om de særligt fremhævede positive evalueringspunkter samt behov for optimering, som vi har erfaret efter første år i At Bo i Ro:

Særligt positivt fremhæves i fælleshuset

- Beliggenheden
- Udsigten
- Træmaterialet
- Sedumtaget
- Overskueligheden i Fællesrummet
- "Et sted man har lyst til at slå sig ned"

Behov for optimering fremhæves særligt i Fælleshuset:

- En manglende hyggestue med sofapladser og TV
- Manglende lydisolering fra toilet
- Manglende personalerum

Særligt positivt fremhæves i de individuelle boliger

- Alkoven
- Udsigten
- At man kan trække sig i fred og ro i sin egen bolig
- Muligheden for at lukke spejlet til på badeværelset
- Fleksibiliteten med skodderne, der kan trækkes for vinduerne

Behov for optimering fremhæves særligt i de individuelle boliger

- En lille fryser
- At sidde-vindueskarmen i husene vender ud mod naturen, frem-for mod gårdmiljøet/fælleshuset/de andre individuelle boliger.
- Mere lys på badeværelset

Opsummering af foreløbige evalueringsresultater af behandlingsarbejdet i *At Bo i Ro*

Vores data, som ligger til baggrund for denne evalueringsrapport, udgøres så absolut af et lille kvantitativt datagrundlag; nemlig de 5 unge, som til dags dato har beboet/bor i At Bo i Ro. Til gengæld supplerer vi denne viden med omfattende og rig, kvalitativ data fra både unge, medarbejdere, ledelse og faglige eksperter på tværs af fagdiscipliner i den følgeforskning, som begyndte allerede før, vi fik fondsmidler til at realisere At Bo i Ro fra 2019 til 2025.

Mange af vores indledende hypoteser og håb for behandlingsarbejdet i At Bo i Ro er blevet bekræftet ved denne 1 års evaluering: Udgangspunktet for at udvikle At Bo i Ro var, som det udfoldes indledningsvist i denne evalueringsrapport, et ønske om at skabe særligt skærmede og optimerede rammer for anbragte unge, når de har det allersværest. Vi havde og har med At Bo i Ro et ønske om, at kunne skabe et alternativ til målgruppens mange indlæggelser i psykiatrien, som giver mange uhensigtsmæssige skift, overgange og oplevelser i det krævende udviklings- og behandlingsarbejde, anbragte unge indgår i.

I punktform kan vi opsummere og bekræfte efter 1 år i At Bo i Ro at:

- **Indlæggelser i psykiatrien er reduceret med 95 %.**

Denne reduktion er endnu højere, end vi havde turdet håbe på. Dette tilskrives både det byggede miljø, der vitterligt giver mere ro end vanlige anbringelsesmiljøer, og det tilskrives normeringen, hvor der er flere medarbejdere og 1:1 timer per ung end i Egedals andre afdelinger. En ung fortæller, at oplevelsen af, at medarbejderne kan rumme hendes vanskeligheder og svære følelser, føles trygt og reducerer, hvor ofte hun forlader stedet, samt selvskade og selvmordsforsøg.

- Tvangstal i det hele taget synes lavere i At Bo i Ro sammenlignet med Egedals andre afdelinger
- Forbruget af beroligende medicin stiger ved fraflytning af "At Bo i Ro" og til en af Egedals andre afdelinger (vi har ikke sammenlignelige data fra før indflytning i At Bo i Ro).
- Flere års social isolation er efter indflytning i At Bo i Ro blevet brudt for en ung.
- **Flere års skolevægring og skolesammenbrud** er for en ung i At Bo i Ro blevet vendt til daglig skolegang og fremmøde i et STU skoletilbud.
- Vi erfarer, at kommuner vurderer, at unge ikke skal have finansieret et uddannelsestilbud til trods for, at vi fagligt vurderer, at dette vil være positivt for den unges udvikling, trivsel og fremtidige beskæftigelsesmuligheder.
- **Der har været 0 sammenbrud i anbringelser i At bo i Ro**, selvom dette rapporteret er et hyppigt problem for målgruppen og på anbringelsesområdet generelt (Bryderup og Johansen 2021, Frederiksen og Hestbæk 2021).
- Der er venteliste til At Bo i Ro. Vi har måttet afvise og afviser i skrivende stund anbringende myndigheders forespørgsler på anbringelse af unge i At Bo i Ro

Del II
Processen før byggeriet

Forløbet

2017

De første tegninger baseret på ideer om optimerede fysiske rammer for behandling skitseres

2019

Ideerne om nye behandlingsboliger genbesøges og det besluttes at prioritere projektet.

2020

Det indledende arbejde med fondsansøgninger og kommunale tilladelser starter. Følgeforskning starter.

Ultimo: Der arbejdes med at færdiggøre fondsansøgninger til At Bo i Ro til Den A. P. Møllerske Støttefond og den filantropiske forening Realdania.

2021

Primo 2021 ansøges om midler fra den filantropiske forening Realdania og nogle uger Senere, med forsinkelse grundet Covid-situationen, indsendes ansøgning om midler til Den A. P. Møllerske Støttefond.

29.marts 2021 Egedal modtager 2.450.000 i fondsmidler fra Realdania

28. juni 2021 Egedal modtager 5.137.000 i fondsmidler fra Den A. P. Møllerske Støttefond.

Efteråret bruges 3 brugerinddragelses-workshops med medarbejdere og unge på Egedal, på ansøgning om de nødvendige tilladelser fra og sparring med Odsherred Kommune og fondene, studietur og projekteringsfase. Studietur til Udsigten; Retspsykiatrisk helende arkitektur, Roskilde, November 2021.

2022

Marts 2022: Første spadestik til At Bo i Ro; foretaget af Odsherreds daværende borgmester Karina Vincentz.

Studieture til Livsrum i Vejle og Odense v. Kræftens Bekæmpelse, Kirkens Korshær Varmestue, Odense, Villaen/Børnehuset i Kerteminde, Grobund i Djursland. Faglig sparring med Nicolai Carlberg i april og Michael Mullins ved Aalborg Universitet/Sydhavnen.

To metodeseminarer afholdes med samarbejdspartnere, projektgruppe og styregruppe på KU i marts og maj 2022 med primært fokus på behandlingsarbejdet i At Bo i Ro.

2024

25. Januar 2024: Indvielse af At Bo i Ro med indvielsestale v. Filantropidirektør v. Realdania Nina Kovsted Helk. Alle fra Egedal og rigtigt mange fra lokalsamfundet deltager. Begge fonde deltager på dagen.

13. Marts: Første unge menneske flytter ind i At Bo i Ro, en måned før egentlig indflytningsdato grundet akut behov fra anbringende myndighed.

2025

December: 1 års evaluering indsendes.

Inspirationen fra lokalmiljøet; Vallekilde Landsby og Højskole. Grafik Tegnestuen Stedse

Brugerdefinerede principper for helende arkitektur for anbragte unge og medarbejdere i *At Bo i Ro*

Inspiration fra Lokalmiljøet i Vallekilde
Behandlingsstedet Egedal ligger smukt placeret i kanten af Vallekilde by, med fantastisk udsigt over bølgende marker. Egedal består af en gammel firlænget gård på 670 m2, hvor alle bygninger er medinddraget i stedets drift. Haven er sydvendt og indrammet af store gamle træer. Vallekilde Højskole er placeret vest for Egedal.

Vallekilde Højskole repræsenterer en stor del af byens liv, historie og selvforståelse. Arkitekten Martin Nyrop var sammen med Andreas Bentsen, arkitekten bag Øvelseshuset , der efter sigende er Danmarks ældste bevarede gymnastiksal, fra 1884 på Vallekilde Højskole. Nyrop

tegnede herudover flere beboelseshuse i tilknytning til Højskolen og omskabte den eksisterende hovedbygning. Disse bygninger og ombygninger blev vigtige symboler på en ny retning for en dansk bygningsstil, nationalromantikken.

Øvelseshuset og boligerne ved højskolen bærer præg af en kærlighed til træhåndværk og tømmerkonstruktioner. Bygningerne er enkle og mådeholdne i materialitet og konstruktion, men med stor farverigdom og høj detaljeringsgrad. De er beklædt med malede brædder og tækkespån og de fint detaljerede udskæringer viser tydeligt inspirationen fra norske stavkirker.

Øvelseshuset, Tegnet af Martin Nyrop, Vallekilde Højskole 1884. *Foto Tegnestuen Stedse*

Martin Nyrops bygninger er vigtige elementer i Vallekildes bygningskulturarv og er derfor også i høj grad identitetskabende, ikke bare for Vallekilde by, men også for hele Odsherred Kommune. Det var vigtigt for os at ære den karakteristiske Nyropske byggestil i Vallekilde og at bringe elementer af denne videre i arkitekturen i At Bo i Ro.

Studieture
Tidligt i forløbet, i løbet af foråret 2021 og efteråret 2022, arrangerede vi studieture og besøg for, udover i litteraturstudier, at komme rundt i Danmark og lade os inspirere af byggede miljøer inspireret af helende arkitektur. Vi blev mødt i Jylland, på Fyn og på Sjælland af engagerede medarbejdere og eksperter, der gavmildt delte ud af deres viden og stolt viste os rundt i deres praksisfelter og byggede miljøer. Vi var på et informativt og inspirerende besøg, hvor vi fik lov til at se "Udsigten" i Roskilde inden åbning; deres retspsykiatriske nybyggeri. Vi besøgte Villaen; Børnehuset i Kerteminde, et børnehjem for både akutte korttidsanbragte og længere anbringelser af børn. At Bo i Ro´s brede siddevindueskarme er inspireret af de smukke og indbydende løsninger, Børnehuset i Kerteminde rummer. Vi besøgte Kræftens Bekæmpelses huse; Livsrum i Vejle og Livsrum i Odense, Kirkens Korshærs Varmestue i Odense - og vi besøgte Grobund på Djursland; et tiny-house community, der er bæredygtige forkæmpere i tiny-house bevægelsen i Danmark, der siden 2021 er ekspanderet endnu mere.

Opsummering af de bygnings-mæssige principper for *At Bo i Ro*

De vigtige indsigter og brugerinddragelsesprocesser har ledt til følgende balancegange og principper for helende arkitektur for anbragte unge og medarbejdere, der indgår i behandlingsarbejdet:

Balancegang mellem et traumatiseret nervesystems behov for beskyttelse og undvigelse af traumetriggere og paranoia (balance mellem behov for hule, intet/minimalt indsyn/udsyn, ingen åbne vinduespartier) og organismens behov for lys, luft, udsigt, natur, skønhed og socialt forbundethed i små fællesskaber.

Et mindre socialt fællesskab:
Den målgruppe som projektet henvender sig til, er ofte udfordrede i sociale sammenhænge og relationer. Det at indgå i et stort fællesskab som på Egedal, kan være overvældende for mange udfordrede unge.
At træde ind i et socialt rum er ofte forbundet med angst og aktivering af kroppens alarm-system. Her kan et mindre fællesskab være et mere overskueligt sted at starte, om end heller ikke et lille fællesskab er nemt.

Derfor er det vigtigt at se på overgange mellem de private og sociale rum, men også at man har mulighed for både at vælge til og fra at indgå i et fællesskab. Det blev derfor en vigtig læring fra projekterne, der blev besøgt på studieturen og fra projektets brugerinddragelsesworkshops på Egedal, at det i høj grad er samspillet mellem de private og fælles zoner, der er afgørende for, om et rum føles trygt og inkluderende. Når vi presses til mere socialisering end vi ønsker, reagerer vi med stress og/eller angst symptomer. Det skal derfor være muligt for de unge i At Bo i Ro at fornemme livet i fællesskabet – uden nødvendigvis at skulle deltage i det.

Balancegang mellem brugernes adfærd, arkitektdrømme og forskningslitteraturens anbefalinger
I de relativt få metodologisk valide studier, der er af helende arkitektur og i den litteratur der findes om helende arkitektur til eksempelvis psykiatribrugere i Danmark, påpeges bevægelsesfrihed, transparens og store glaspartier samt udsigt, som principper for helende arkitektur. Vi havde, ligesom arkitekterne, indledningsvist måske nok drømt om mere "imponerende" bygningsværker, med store ovenlysvinduer, og i det hele taget store vinduespartier med udsigt og frit udsyn til naturen omkring Egedal. Det blev dog meget tydeligt i brugerinddragelsesworkshops med de unge, at de følte sig mere trygge, jo mere lukkede og hule-agtige rummene var, og alle unge var enige om et rungende nej-tak til ovenlysvinduer.

Balancen mellem brugerens nuværende mistrivsel og muliggørelsen af vejen til recovery i form af optimale rammer for den unges udvikling og behandlingsarbejdet.

I brugerworkshops med medarbejdere blev det også understreget, at liv, lys og socialt udsyn og indblik – blikket fra omgivelserne – ofte lukkes ned af de unge; vinduerne lukkes, gardinerne rulles for, døren lukkes. Med forståelse for de unges vanskeligheder og sårbare sociale erfaringer og bagage, skulle det byggede miljø både respektere denne tendens og trang til at skærme sig – men også bevare håb og mulighed for at invitere lys, udsigt til natur og sociale relationer ind.

Sikkerhed og tryghed

- for selvskadende, selvmordstruede unge
- for de miljøterapeutiske medabejdere,
- adgang for alarm-beredskab; ankomst af ambulance og ambulanceførere, samt politi.

Materialer og indretning, der reducerer mulighed for selvskade eller skade ved udadreagerende adfærd. Fx mistede en medarbejder på et nærtliggende bosted på tragisk vis livet det samme år, som vi indledte processen med brugerinddragelsesworkshops om At Bo i Ro og samme år, som vi modtog bevillingerne til At Bo i Ro mistede en ung kvinde, der i mange år havde boet på Egedal, på tragisk vis livet efter udskrivning fra psykiatrien.

Balance mellem behandlingsrum og privatrum; sociale og private rum

Graduering af og afklarede overgange mellem sociale og private rum, både inde og ude. Et afgrænset uderum foran indgangen kan definere en semiprivat udeplads.

Selve boligen inddeles i private og semiprivate områder. De ansatte skal ikke gå direkte ind i det private opholdsrum.

Skærmede og tilbagtrukne rum eller hjørner med vinduer giver mulighed for at sidde trygt og beskyttet og se ud på fællesskabet, uden at man nødvendigvis behøver at deltage.

Overblik og paranoidforebyggende grundplan; reducering af traume-triggere (fx har brugerne frabedt sig ovenlysvinduer)

Fleksibilitet i rum; hvordan man skærmer den unge og skaber privatliv i en behandlingsbolig
Bygningernes placering og indretning som opfordring til deltagelse i fællesskabet

Bygningernes placering og indretning som fordrende for den unges udvikling, recovery og det miljøterapeutiske arbejde

Bygningernes placering og indretning som fordrende for den unges fremtidige liv; mål om selvstændighed, værdighed og social forbundethed

Adgang til lys – og mulighed for at vælge det fra
Adgang til vinduespartier – og mulighed for at vælge det fra
Adgang til spejl og spejlbillede - og mulighed for at vælge det fra
Uderum med udsigt til fællesarealer
Uderum med mulighed for alenetid

Bæredygtighed
Svanemærket og Eco-certificeret
Sedumtag
CLT træ
Valg af træmaterialer i inventar som stress-reducerende

Del III
Valg og løsninger i det byggede miljø

Plantefarvede, specialdesignede gardiner i At Bo i Ro af kunstner Freja Løwe: @frejaloewe Hjemmeside: frejaloewe.com

Klik for at afspille video fra en regnvejrsdag i At Bo i Ro Fælleshuset (video Helle Harnisch).

Materialer og virkemidler:
Træ, Skodder, og Tækkespån inspireret af Vallekilde/Nyrop

Sedumtag, der skifter farve
med årstiderne og omgivelserne

Massive trævægge (CLT)

Teglspån; inspireret af Vallekilde
og Martin Nyrops tækkespån

Cross-Laminated Timber (CLT) Elementer (Foto Tegnestuen Stedse)

Placeringen af At Bo i Ro

Tegninger: Tegnestuen Stedse

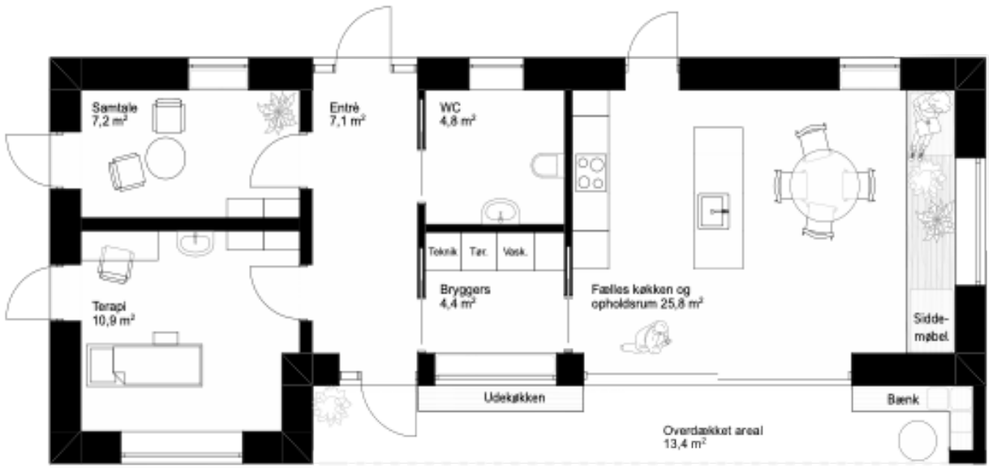

Dronefoto af Behandlingsstedet Egedal og At Bo i Ro, Juni 2025. Foto Jesper Schwartz

Fælleshus

Tegning Fælleshus Skala 1:50 v. Tegnestuen Stedse

Plantegning Fælleshus Skala 1:50

Fælleshuset skal være det sted hvor beboerne kan samles, kan lave mad sammen, spille spil og have familie og venner på besøg. Fælleshuset har en fælles éntre/indgangsparti som på den ene side giver adgang til fællesfunktioner for beboerne i At Bo i Ro enhederne og på den anden er der adgang til terapirummene. Derudover er der et fælles toilet.

Entréen har to hoveddøre, én som vender mod Egedal og én som vender mod At Bo i Ro.

Terapirummene skal benyttes både af beboerene på Egedal og på At Bo i Ro-enhederne. Terapirummene er placeret i delen som vender mod vest mod Egedal og den fælles have. Terapirummene har en terrassedør som ekstra udvej - til hvis man har brug for at være sig selv efter terapi og ikke har lyst til at snakke med nogen.

Fælleskøkkenet er udformet med en køkkenø, så man ikke står med ryggen til rummet. Køkkenet har også en ekstra udvej, så man ikke føler sig "fanget" i køkkenet. Derudover er køkkenet udformet, så der ikke er gennemgang i køkkenzonen, hvilket giver beboerne ro om madlavningen og i spisesituationerne.

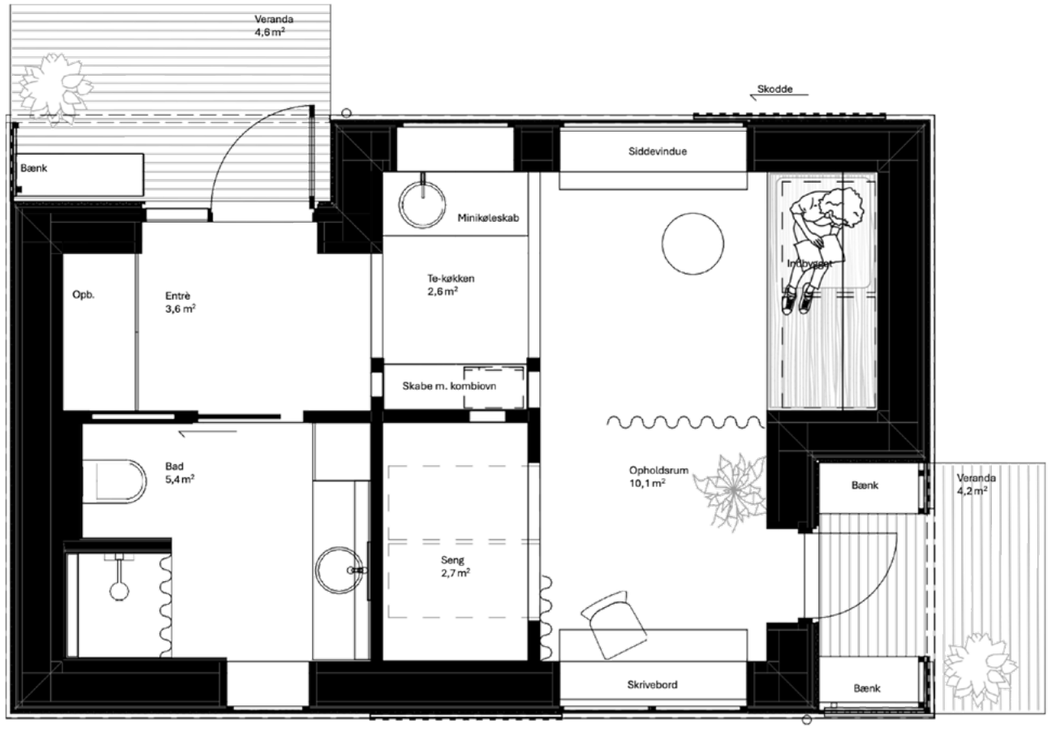
Fællesrummet har udover køkken også en indbygget siddeniche/daybed hvor man kan være en del af fællesskabet, på afstand.

Der er i fællesrummet plads til at have flere gæster på besøg.

For at komme til fællesrummet skal man igennem et bryggers, som har vaskemulighed. Tanken er at det kan være med til at skabe en lidt hjemlig følelse og samtidig er det en venlig påmindelse om at få vasket tøj.

De 3 individuelle boliger

Tegning: Tegnestuen Stedse Skala 1:50 Bruttoareal Bolig 37.4 m2

Boligen er delt op med mindre rum eller zoner som perler på en snor i et forløb fra indgangsverandaen, over entréen, gennem køkkenet, til et opholdsrum med en spise og arbejdskrog. I forlængelse af spisekrogen har boligen en opholds- og sofa zone med en daybed til gæster eller overnattende nattevagt. Opholdsrummet kan deles op ved hjælp af et gardin så sovealkoven bliver et mere privat.
Fra sengen har man ikke udsigt til fællesskabet mellem husene, men derimod til naturen omkring Egedal. Hvis man har lyst til at følge med i hvad der sker mellem husene, kan man sætte sig i spisekrogen og kigge ud - og når man laver mad i køkkenet, er der også udsyn mod fællesskabet.

Boligen er designet ud fra et minimumsbehov, men samtidig har det været nødvendigt at sikre tilstrækkelig plads omkring nogle praktiske funktioner. For eksempel er éntre og bad designet så der også er plads til at få hjælp fra personalet, og opholdsrummet er inddelt så der også kan være personale til stede uden at overtræde den unges privatsfære. Et vigtigt element, som er kommet frem i brugerprocessen, er behovet for adgang med båre ind i boligen. Dette sikres gennem hoveddøren i entréen og gennem terrassedøren til verandaen.

Foran de to store vinduer i opholdsrummet er der placeret udvendige skodder. Disse skydeelementer kan skydes frem og tilbage af beboerne. Skodderne kan benyttes af beboeren alt efter behov for udsyn og kontakt med omverdenen.

Derudover kan skodderne fungere som solafskærmning på varme dage.

Del IV
Reaktioner på og evaluering af det byggede miljø

Udsigten fra Fælleshuset i At Bo i Ro, Maj 2025. Video Helle Harnisch
Klik på video for at afspille.

At Bo i Ro, September, 2025. Patinering (Foto Helle Harnisch)

Evaluering af de individuelle boliger; de unges hjem

Helt overordnet er tilfredsheden med de individuelle boliger, som de unge bor i, virkelig høj. Alle unge, pånær en, der er er flyttet ind i At Bo i Ro har syntes enormt godt om deres huse; vel at mærke, selvom det for unge, der anbringes, kan være meget ambivalent og forbundet med stor smerte at skulle forlade deres hjem og flytte ind i en anbringelse udenfor hjemmet. Nogle af de mange positive tilkendegivelser de unge i At Bo i Ro har givet er:

- Meget positivt med fleksibiliteten med de to muligheder for, hvor man sover: I alkoven og på briksen
- Dejligt at have sit eget hus.
- Dejligt at man kan trække sig tilbage i sit eget hus

- ”Det ligger mega godt”
- ”Det giver mig ro at kigge ud over markerne” (Ung, 16 år)
- Udsigten
- Alkoven: Alle unge er utroligt glade for deres sove-alkove. Dette er i sig selv stort, når man ved hvad nogle af dem har med i bagagen af relationelle traumer. En ung udtaler:
- ”Jeg elsker den! Jeg føler mig så tryg der!”
- Skodderne for vinduer: Alle unge tilkendegiver, at de er meget glade for skodderne for vinduerne. De unge vælger altid til, at skodderne kan trækkes for vinduerne. Det giver dem en følelse af at være skærmet og det øger tryghed, ro og en følelse af at være i fred og sikkerhed.

Forslag til forbedringer:

Der er utroligt få forslag til forbedringer i de individuelle boliger og vi er generelt i småtingsafdelingen, når der evalueres på, om noget evt kunne laves om eller forbedres i de individiuelle boliger i At Bo i Ro:

- Mere lys på badeværelset
- En lille fryser i køkkenet; som en ung siger: Jeg vil gerne have min Ben og Jerry is for mig selv!
- At den brede vindueskarm med siddeplads i et af husene placeres på modsatte væg, med udsigt ud mod marker, fremfor gårdmiljø og fælleshus i At Bo i Ro.

Forslag til besparelser i det byggede miljø; individuelle boliger:

- Badeværelset kunne godt være lidt mindre
- De terrasser, der vender væk fra fællesskabet bruges sjældent/aldrig af de unge, der har boet og bor i At Bo i Ro nu. I det hele taget bruges terrasserne sjældent. Når de unge opholder sig i At Bo i Ro er de unge enten i Fælleshuset eller inde i deres egen bolig; typisk i alkove-området, som de holder mest af ved deres hus.
- Den ene terrasse, der vender væk fra fællesskabet kunne godt spares væk, således at der stadig er en dør, man kan gå ud af, men ikke en decideret terrasse med bænk/siddeområde.
- Noget af loftshøjden kunne også reduceres. Vi er enormt glade for designet af husene, men hvis man skal spare lidt på boligudgifter, kunne der reduceres i materialer ved reduceret loftshøjde i husene og i fællesrummet.
- Langt størstedelen er enige om, at SEDUM taget og CLT-materialet er definerende for glæden ved AT BO I RO og ikke bør spares væk.

Foto fra Individuel Bolig i At Bo i Ro inden indvielse, januar 2024. Foto Stine Heilmann

At Bo i Ro Fælleshuset og bolig set fra terrassen foran Egedal, Maj 2025 Foto Helle Harnisch

Evaluering af Fælleshuset: Positive aspekter og forslag til forbedringer

Både unge og medarbejdere er meget glade for Fælleshuset i At Bo i Ro, og det er i meget høj grad lykkedes at skabe et hus, som de unge søger over i og som både medarbejdere og unge gerne vil opholde sig i.

Ved fælleshuset, er der imidlertid flere bemærkninger til optimering af grundplan og indretning, end i de individuelle boliger, da der i fælleshuset er flere aspekter, hvor grundplanen ikke fungerer optimalt. Nogle af disse aspekter er vi i proces med at lave om; og anbefaler at ændre til fremtidigt byggeri.

Et positivt aspekt ved, at der er noget af indretningen, der ikke er planlagt optimalt i fælleshuset er, at det er lykkedes at fælleshuset er et sted, de unge ønsker at opholde sig og derfor mangler der et hjemligt rum, der kan minde om en stue i et hjem, til afslapning, hvor der er en stor sofa, hvor flere unge kan sidde sammen, hvor der er plads til en medarbejder, hvor man kan se en film sammen, eller i afslappede møbler og indretning, spille et spil, sysle med puslespil, krea-ting, eller andre aktiviteter, som ikke sker samme sted, som man spiser – og der er specifikt i At Bo i Ro brug for at der kan være to samtidige fællesaktiviteter/fællesskaber i gang.

Positive aspekter:

Udsigt
udsigten ved At Bo i Ro er en af de vigtigste positive aspekter og faktorer ved den positive vurdering af det byggede miljø. Det giver ro for både alarmerede nervesystemer og opmærksomhedsforstyrrelser, at udsigten fra At Bo i Ro strækker sig langt: Øjet kan vandre langt, men også finde hvile i bølgende kornmarker, bakkedrag, skyernes bevægelse over himlen og vindmøller i det fjerne mod Syd.

Det er et sted, man har lyst til at opholde sig

Det bliver brugt; de unge har lyst til at være der – det håbede vi på at designet af helheden i At Bo i Ro ville opfordre til; at man ikke isolerede sig i sit eget hus, men søgte fællesskabet ved at komme i fælleshuset. Det er virkeligt lykkedes og vi kan se sammenlignet med andre afdelinger på Egedal, at Bo i Ro´s fællesområde; fælleshuset, bruges mere end andre fællesområder i andre afdelinger.

Farvevalg
I alle evalueringer, interviews, observationer og spørgeskemaer, er der meget positiv evaluering af farvevalget i At Bo i Ro. Farverne er rolige og smukke.

Den æstetiske helhed
Alle, undtagen en enkelt ung, er enige om at det er nogle meget smukke huse; både fælleshus og behandlingsboliger. Der er en helhed i æstetikken; ”ikke noget, der stikker ud eller i for mange retninger”, der er meget ”øjet kan finde ro ved”.

At fælleshuset anvendes mere end fælleshusene i andre af Egedals afdelinger, begrundes med, at materialerne i fælleshuset er indbydende og at den brede sidde-vindueskarm med specialsyede hynder inviterer til at slå sig ned og bruge tid fra en position, hvor der er godt udsyn, men hvor man også kan skærme sig lidt og blive favnet af den brede træramme. Det rolige, solide TLC-træmateriale, som væggene er lavet af; deres tyngde og smukke udseende inviterer til at opholde sig, til at læne sig op af og finde hvile ved materialet - og giver ro og god grounding. En udtalte i et interview, at "det at træde ind i fælleshuset er som at få en kæmpe træ-krammer".

En mindre italesat begrundelse er, at At Bo i Ro netop er designet med henblik på at skabe et mindre fællesskab: Vi har i At Bo i Ro valgt at det byggede miljø skulle være en ramme for et mindre fællesskab, fordi det er dokumenteret i forskning om traumer, at det hurtigt bliver uoverskueligt og at stress og angstniveauer stiger, hvis fællesskabet rummer flere personer, end man kan overskue at forholde sig til, samt at det byggede miljø skal være overskueligt, da det eller kan nære paranoia og øge stress og desperation, hvis man ikke har tryghed i form af udsyn til alle ind- og udgange.

For målgruppen hos Egedal og i At Bo i Ro, der rummer voldsomt belastede unge, der har en lang historik med store interpersonelle konflikter og svigt, bliver det særligt vigtigt, med et mindre fællesskab, hvor der er færre at være i relation til og skulle forholde sig til og færre blinde vinkler i det byggede miljø at overskue. Dette giver bedre mulighed for, at et overbelastet nervesystem kan finde mere ro. I andre afdelinger af Egedal – og på andre bosteder, bor der oftest flere sammen, med værelser, der grænser op til hinanden, hvorfor konflikter, stemninger, tilkaldte ambulancer, selvskade episoder og lignende lynhurtigt opfattes og aktiverer alarmberedskabet og følelser af angst og usikkerhed hos de unge.

Materialer

Alle (unge, medarbejdere, pårørende, besøgende, anbringende myndigheder) pånær en ung, er enige om, at materialevalget med CLT-trævæggene er det helt rigtige i fælleshuset og de individuelle boliger, og at der ikke må gås på kompromis med CLT-materialet, da det opleves som afgørende for husets ro, blødhed, og gode groundende atmosfære. Væggene inviterer til ro, og til at opholde sig, men ikke til at hænge så meget op, hvilket forstås positivt.

Enkelte medarbejdere, som også er glade for trævæggene, siger, at overfladen virker rå og ubehandlet, og at det ikke er så nemt at tørre af og gøre rent. De indvendige trævægge er behandlede, men oplevelsen er, at det ikke glider så let ved rengøring.

Valchromat, som er det materiale skabslågerne er lavet af i både Fælleshus og i de individuelle boliger, er æstetisk værdsat, men opleves som svære at holde rene, da der kommer fedtmærker på fra fingre og de er svære at rengøre. I en samtale, hvor ønsket om at gøre terapirummene mere multifunktionelle falder talen netop på materialer:

MEDARBEJDER A: *Kunne man have lavet et klapbord? Så man kunne slå det op, når der skulle være terapi? Men slå det ned, hvis man skulle have et arbejdsrum. Eller skulle sidde med de unge og lave et eller andet.*

MEDARBEJDER B: *For også at skabe de der miljøer. Ja. Når ikke pladsen er større, kan man så gøre det mere... Multifunktionelt.*

MEDARBEJDER C: *Ja, det er præcis det. Jeg tænker også på materialet på køkkenet. Det er enormt svært at gøre rent ordentligt. Det ser meget hurtigt nusset ud. Altså lågerne i køkkenet. Der var nogen, der gjorde et eller andet ved det. Så forsvandt det fuldstændig. Men det er rigtigt. Og ligesådan skufferne under bænken.*

MEDARBEJDER A: *Ja. Der kommer vi jo til at sidde og banke skoene i. Vi kan ikke vaske det af. Der er de der sorte mærker.*

Citat fra medarbejder fokusgruppeinterview 09.04.2025

MEDARBEJDER C: *Hvis man tænker på, at der kun er os, så er det egentlig fint nok (plads i fælleshuset). Så er der lidt med opbevaringen. Der er hylder og skuffer nok. Men hvis vi har en ambition om at være lidt økonomiske i forhold til indkøb og sådan nogen ting. Så mangler vi altså... hvis køleskabet var lige så stort udenpå (som lågen), så var det nok fint nok. Det er simpelthen bare alt for lille. Vi smider rigtig meget mad ud, fordi vi har ikke plads til at gemme det.*

Citat fra medarbejderinterview om indretning af fælleshus:

MEDARBEJDER: *"Noget vi virkelig tit snakker om, det der med, hvordan... Rumfordeling, eller sådan... Ja. At der mangler noget... Noget plads, eller sådan noget.*

INTERVIEWER: Hvad ville du gøre anderledes, hvis nu du var arkitekten?

MEDARBEJDEREN: *"Øh... Jamen, jeg tror, jeg ville tænke i sådan noget med at skabe... Jeg tror... Altså nogle rum. Det behøver ikke at være fysisk forskelligt rum, men måder at indrette det på... Altså... Skulle man have gjort køkkenet en lille smule længere, så der faktisk var plads til et spiseområde, men også et opholdsområde, hvis man ville lave noget hyggeligt. Eller sådan hygge. Ja. Som i en familie. Ja. Øh... Fordi lige nu bliver sofa, spise, arrangement... Altså, det hele foregår det samme sted og det samme bord. Øh... Det tror jeg ville gøre. Også hvis man skal tænke i at gøre det sådan... hvis man skulle kopiere noget hjemligt og noget familiært.*

Øh... Og det havde måske også... Jeg ved ikke, om det havde gjort nogen forskel i forhold til, om de ville kunne holde ud at være sammen, hvis der var lidt mere plads. Om det ville have gjort det nemmere. Nej... Øhm... Men det kan i hvert fald fungere, det her med at sidde med en åben dør herinde i terapirummet og lave noget, mens nogle andre sidder... Og så kan de høre hinanden og sådan noget, ikke? Men på afstand. Så det tror jeg ville have tænkt i at skabe de der rum eller miljøer, eller hvad man skal kalde det.

Jeg tror, det var Emilie, der var på besøg oppe på langsiden. De har jo sådan en vinkelstue, eller hvad det er. Ja. Og hun italesatte "Ej, der er meget hyggeligere herovre. Og der var det sådan hjemligt, eller sådan... "

I: *Ja. Det ligner mere et hjem, derovre.*

MEDARBEJDEREN: *Og det havde jeg ikke tænkt over. For jeg synes jo, det her er drønflot og smart og alt muligt lækkert, ikke? Men jeg kan godt se, når hun siger det, at det er måske ikke særlig hyggeligt, eller sådan varmt. Ja.*

INTERVIEWER: Hvordan er det at gå på arbejde i de her omgivelser? Er der noget, du... Altså, er der noget, du lægger mærke til, at omgivelserne faktisk betyder noget for det arbejde, du kan udføre, eller for din tilstand her?

MEDARBEJDER: *Altså, at sammenligne med... Altså, jeg synes, der er noget ro. Ja. Og jeg tror, jeg har tænkt over... Altså, sådan noget med materialevalg og sådan noget, ikke? At det der træ og sådan... helt automatisk giver noget ro. Og det ligger sindssygt smukt. Altså, det synes jeg absolut, at det kan (At bo i Ro). Men jeg synes absolut, det er dejlige omgivelser at gå på arbejde i, og jeg tror helt sikkert, at måden det er bygget og materialevalg er med til at skabe en rolig atmosfære. Det synes jeg.*

December 2024, Fælleshuset, At Bo i Ro (Foto Helle Harnisch)

Individuel bolig og udsigt op mod Egedal, Maj 2025 (Foto Helle Harnisch).

Opsummerende evaluering om forslag til forbedringer i Fælleshuset

- Bedre og mere lydisolering fra toilet i fælleshus. Både medarbejdere og unge undgår toilettet i fælleshuset, da det er så lydt, at det føles akavet at benytte toilettet.
- Mere opbevaringsplads i skabe indenfor i fælleshuset og til redskaber udenfor
- Større køleskab – svært at købe bæredygtigt ind, og at lave madplaner, fordi køleskabet er så lille.
- Behov for udestik til elarbejde udenfor: Der er behov for at etablere stik udenfor, så disse stik ikke skal trækkes indefra, da dette forstyrrer roen og bliver koldt i vinterperioden.
- Til trods for, de grundlæggende principper i At Bo I Ro om overskuelighed, tryghed og sikkerhed, eksempelvis at alle indgange bør være synlige, er der enighed om, at der er en dør for meget i fælleshuset. Helt konkret kunne døren mod Nord i gangen være udeladt: Når man sidder i fælleshuset kan man ikke se, hvem der kommer ind. Døren er i sin tid tænkt af hensyn til dem, der skal ind i terapirummet; at der gerne skal være en tryg og nem vej ind og ud af terapi-rummet, men vi har nu erfaret at denne dør, udfordrer overskueligheden, roen og trygheden i Fælleshuset, fordi man ikke kan se inde fra det mest anvendte rum, opholdsrummet i Fælleshuset, hvem der kommer ind/går ud, men blot høre døren åbnes/lukkes.
- Det dyre chip-låsesystem bliver ikke brugt i praksis og kunne måske være udeladt? Hverken unge eller medarbejdere ytrer behov om at anvende dette. Chip-låsesystemet er installeret med tanke på sikkerhed og tryghed for både den unges ve og vel og overlevelse; i tilfælde af selvskade, bevidstløshed, dissociation, psykotisk adfærd eller selvmordsforsøg kan medarbejdere eller ambulancehjælp/politi altid låse sig ind og intervenere/yde livreddende indsats. Dette har heldigvis ikke været nødvendigt og i disse situationer har chip-låse systemet sin berettigelse og det er et positivt resultat i sig selv, at de nu fremstår som en dyr, lidt overflødig løsning.
- Stikkene i sidde-vindueskarmene er i vejen; man kommer til at sidde op af dem og bøje stikkene – de bør placeres andet sted
- Lamperne sidder højt oppe og er svære at gøre rene
- Langt størstedelen af medarbejdere savner et personalerum, de kan trække sig ind i - og skrive, eller drøfte problemstillinger i, der er vigtige for behandlingsarbejdet.*

*Det har været en ledelsesmæssig beslutning ikke at lave et decideret personalerum i At Bo i Ro med afsæt i en holdning om, at det er bedre for de unge, at medarbejderne er tilgængelige og ikke kommer til at trække sig for ofte/for meget til et personalerum.

Evaluering af materialer i hele det byggede miljø

- Vi ville gerne have benyttet et andet materiale til gulv end beton. Af budgetmæssige og rengøringsmæssige hensyn til en målgruppe, der selvskader meget, med hyppige blodpletter der nemt skal kunne rengøres, og hvis funktionsniveau til ryddelighed og rengøring oftest er lavt, var betongulv det bedste kompromis. Fremadrettet vil vi også af bæredygtighedsmæssige årsager gerne vælge et andet materiale til gulv.

Evalueringer af Fælleshuset: Forslag til hvordan man kunne spare på byggeudgifter

MEDARBEJDER A: *Antallet af døre i fælleshuset har der helt sikkert været tænkt over, men det er noget, jeg hører blandt de unge, at der er lidt forvirring: Hvilken dør bruger man? Der er skydedøren, og så er der tre døre. Og det gør også, at alt efter hvilken dør man bruger, at der bliver etableret nogle ikke aftalte stier. Altså man kan se ude i græsset, hvor der bliver gået direkte til det store fælleshus.*

MEDARBEJDER B: *Ja. Ja Og det gør ligesom noget ved udendørsarealerne også. Det larmer alle de døre, der bliver lukket.*

Medarbejder C: Ja, det hører jeg også. Og hvem kommer ind hvorhenne? Ja, der er faktisk en indgang, hvor man jo ikke kan se, at der kommer en ind. Og det er jo ikke særlig trygt for dem (de unge).

Evaluering af proces og bygget miljø fra Tegnestuen Stedse

Samarbejde med Egedal
Vi synes, vi har haft et virkeligt godt samarbejde med Behandlingsstedet Egedal gennem hele processen, både de deltagende i projektgruppen og med de unge og ansatte.

Selvom det har været en lang, sej proces, så har der hele tiden været en god konstruktiv dialog - og vi synes, vi er nået frem til et fantastisk resultat i fællesskab.

Vi synes også, vi har haft en god dialog med jeres tekniske medarbejdere undervejs - men en læring er, at de skal inddrages mere/på en anden måde næste gang. Processen med de tekniske medarbejdere har selvfølgelig også været påvirket af, at der har været udskiftning af personalet undervejs.

Der er blevet lagt mange interessetimer i projektet, men for os har det til gengæld givet en masse tilbage i form af ny viden og så er det også bare utroligt givende at projektet virkelig kan gøre en forskel for nogle meget sårbare unge. Et meget meningsfuldt projekt.
Så vi er helt sikkert klar til et samarbejde om næste projekt - vi har været meget glade for processen med Behandlingsstedet Egedal.

Samarbejde med hovedentreprenør
Samarbejdet med hovedentreprenøren startede desværre med, at virksomheden måtte udskifte projektlederen på projektet på grund af alvorlig sygdom. I stedet for at projektlederen var en af partnerne i entreprenørvirksomheden blev det en nyansat projektleder.

I et projekt som dette, hvor der er en lille organisation, er det vigtigt at der er god kemi mellem bygherre, rådgiver og hovedentreprenøren - noget som desværre ikke var tilfældet med den nye projektleder.

Erfaringen til næste projekt må være, at der i forbindelse med udbud/kontrahering enten stilles større krav til hovedentreprenørens nøglepersoner eller at den tilbudte projektleder deltager på et møde før kontrakt indgås, med forståelse for, at det naturligvis kan være vanskeligt at sikre sig mod sygdom o.lign. som i dette tilfælde.

Del V
Behandlingsmiljøet i *At Bo i Ro*

Udsigt fra Egedals terrasse og Fælleshus udover individuel bolig i At Bo i Ro og fælles have på en gråvejrsdag, Maj 2025. Foto Helle Harnisch

Systemisk ramme om *At Bo i Ro*

Behandlingsstedet Egedal, og dermed At Bo i Ro er et behandlingstilbud, der naturligvis udgør og agerer som en del af et samfund og på et særligt område: Anbringelsesområdet. Børn og unges mistrivsel har stor bevågenhed i den offentlige debat; og de senere år har der været et øget fokus på de til tider rettighedskrænkende vilkår som anbragte børn og unge anbringes og bor under i Danmark (Brydesen og Johannesen 2022, Social Monitor).

Behandlingsstedet Egedal - og dermed At Bo i Ro - samarbejder med kommunale og regionale samarbejdspartnere, og hos alle instanser opleves der økonomiske og ressourcemæssige udfordringer. Der tales om forråelse, om omsorgstræthed og der er opråb indefra og på tværs af flere sektorer i forhold til vilkårene for udsatte borgere, herunder anbragte børn, unge og voksne – og de myndigheds- og omsorgspersoner, der arbejder med udsatte borgere.

Som nævnt i indledningen oplever flere unge på Egedal og i At Bo i Ro så alvorlig mistrivsel, at de er til fare for sig selv; er selvskadende og suicidale. Derfor er Politi og Psykiatri vigtige samarbejdspartnere for Egedal og At Bo i Ro. Som eksempel kan nævnes at en ung kvinde i At Bo i Ro i en periode på 2 mdr er rømmet flere gange hver uge, og ofte må efterlyses af politiet og hentes hjem om natten.

Politiet, der tilkaldes ved tvangsindlæggelser, efterlysninger og i nogle tilfælde ved rømninger er presset på ressourcer. Psykiatrien er presset på ressourcer og udgør samtidig en vigtig og hyppig samarbejdspartner for Egedal og At Bo i Ro, da mange i målgruppen hos Egedal som tidligere nævnt er hyppigt selvskadende, ses med udpræget risikoadfærd; mange er ofte i øget eller akut øget selvmordsrisiko. Med en kendt betegnelse indenfor psykiatri og politi, udgør Egedals målgruppe psykiatriens top 5 % brugere; altså de 5 %, der hyppigst er indlagt i psykiatrien; og særligt ofte bliver akut indlagt.

Samfundets samarbejdspartnere om anbragte unge i livstruende mistrivsel: Politi, Psykiatri, Kommune

Når Egedal vurderer, at en ung er selvmordstruet og ikke kan indgå i behandlingsarbejdet, der er rammen i At Bo i Ro, er det en del af behandlingsaftalen med den unge, at psykiatrien konsulteres; enten med henblik på en vurdering, eller en indlæggelse og altid for at understøtte budskabet i behandlingen på Egedal; at det er vores ansvar at passe på de unge og hjælpe dem i deres vanskeligheder. Nogle gange indebærer dette at få ekstra hjælp til at passe på en ung, når de er i fare for at tage deres eget liv eller grundet forværring af symptomer ved psykisk sygdom udviser så livstruende risikoadfærd, at deres liv bringes i fare. Sådanne situationer kan indebære dissociation, livstruende selvskade, psykose-nær eller psykotisk adfærd, rømning, søgen mod togskinner, høje broer, etc og selvmordsforsøg.

Behandlingsarbejdet hos Egedal udfordres af, at den øgede beskyttelse, der gerne skulle være at finde i samarbejdet med psykiatrien ikke altid kan tilbydes. Vi oplever ofte, at suicidale unge afvises i psykiatrien. De vurderes ikke at have behov for indlæggelse eller vi oplever, at de udskrives, før de er stabiliseret i særligt svære perioder og at sparring bliver kortfattet og influeret af ressourcer, snarere end baseret på en faglig vurdering af, hvad der ville være bedst for den unge. Det frustrerer både medarbejdere og unge og "kontrakten" med at behandlingsarbejdet kan gøre brug af psykiatrien i særligt svære perioder udvandes og udfordrer derfor behandlingsarbejdet: Det kan blive en flad fornemmelse og en ugyldig konsekvens at holde kontrakten med en ung om, at hvis hun ikke kan indgå i den aftale, der er lavet for behandlingssamarbejdet i At Bo i Ro, at så må man konsultere/indlægges i psykiatrien, når turen til psykiatrien ofte ender med ventetid, hvorefter man sendes tilbage til Bo i Ro efter en kort konsultation og en vurdering af, at man ikke har det tilstrækkeligt dårligt til indlæggelse og yderligere behandling i psykiatrien.

Kort sagt; At Bo i Ro er i sin grundpræmis født af ønsket om at skabe et helende low-arousal bygget miljø, der tilbyder et nænsomt alternativ til de mange psykiatriske indlæggelser, som målgruppen ofte har med i deres sygdomsforløb. Nogle af disse indlæggelser opleves positivt og givende i forhold til behandling og recovery, men mange er indlæggelser, der bliver til dårlige og ofte retraumatiserende oplevelser for målgruppen.

Resultat: At Bo i Ro er lykkedes over al forventning med at nedbringe antallet af indlæggelser - herunder tvangsindlæggelser, og det er glædeligt! Det sagt; når der er brug for det sikkerhedsnet, som psykiatriens mandat udgør, så oplever vi, at manglen på ressourcer i psykiatrien i kombination med det diagnostiske fokus og en tilgang, der fokuserer på symptombehanding fremfor ætiologi og helhedstænkning, sender både unge, deres pårørende og deres miljøterapeuter i frit fald gennem sikkerhedsnettets alt for store masker.

Terapirum og kat i At Bo i Ro. Foto Helle Harnisch

Den relationelle kvalitet: At være i det svære med den unge

En ting er normering; den er vigtig; det er den i normalbefolkningens institutioner og arbejdspladser, og det er den på anbringelsesområdet. Zoomer vi ind på normeringen træder den relationelle kvalitet frem som en afgørende faktor for, hvor langt den unge kan komme i sin udvikling og recovery. Som det fremgår flere steder i denne evalueringsrapport, er det på mange måder svært at være et ungt menneske, der har brug for anbringelse. Det er ambivalent på mange planer og for alle i relationen, at en anbringende myndighed har vurderet, at det ikke er hensigtsmæssigt for den unge at bo hjemme. Mange anbragte unge har allerede fra spædbarnsalderen haft en opvækst, hvor behov for fysiologisk og følelsesmæssig kontakt og spejling ikke er blevet mødt godt nok; kontakten kan have været for grænseoverskridende, for distanceret, for krævende, for lidt, for meget, for ødelæggende; også selvom alle i familien gør det så godt, de kan. Mange forældre til anbragte har deres at kæmpe med og ofte er det i generationer, at fraværet af rettidig hjælp har sat dybe spor. Det er svært at regulere svære følelser, når man ikke har fået den spejling eller haft de rollemodeller en sådan selv- og affekt-regulering kræver. Man kan komme til at leve på sine omsorgspersoners præmisser og i smertefuld fragmentering miste evnen til at mærke sig selv, eller man kan være invaderet af andres historik, dagsordener og følelser, eller hele tiden mærke for meget eller for lidt. Den fornemmeste og sværeste hovedopgave i det langsommelige behandlingsarbejde med anbragte unge er at vise dem, at man kan være med dem i det svære og holde ud og rumme det sociale og ydre og indre følelsesmæssige pres, som i så høj grad og mange gange om dagen udfordrer de unge. Det kan være afvisning, en udefinerbar stemning ved måltidet, en kommentar på sociale medier, at man ikke kender planerne for, hvordan julen løber af stabelen, og at klassekammerater, man engang gik i skole med, nu har "overhalet en" i tilsyneladende perfekte, eller perfekt uperfekte liv på sociale medier. Som forælder er det afsindigt svært at se sit barn mistrives i en sådan grad, at der er liv og død på spil.

En ung fortæller, at oplevelsen af, at medarbejderne kan rumme hendes vanskeligheder og svære følelser, føles trygt og reducerer, hvor ofte hun forlader stedet i affekt samt selvskade og selvmordsforsøg. Hun har en

oplevelse af, at medarbejderne ikke går i panik, når hun har det svært og det betyder, at hun kan vise, hvordan hun faktisk har det, fremfor at skjule det - og dermed få hjælp til mentalisering og at regulere sig selv og de svære følelser. Til trods for den gode normering og den relationelle kvalitet i At Bo i Ro, er der stadig dagligt udfordringer, hvor en ung kan føle sig overset eller misforstået. Det er nogle af de kerneproblematikker, behandlingsarbejdet indeholder - og som tidlige tilknytnings- og relationsforstyrrelser bærer med sig.

Delkonklusion om behandlingsmiljøet i At Bo i Ro

Vi har erfaret om transitioner, indflytninger og fraflytninger i At Bo i Ro, at forberedelsestiden og samarbejdet internt i organisationen, med forældre og med anbringende myndigheder er helt essentielt for, hvor god en oplevelse det bliver for den unge at flytte ind i og videre fra At Bo i Ro.

Kun een ung har ytret ønske om at fraflytte At Bo i Ro; men ønsket udtrykkes ambivalent. De 4 andre unge, der har boet i/bor i At Bo i Ro, trives med at bo i At Bo i Ro og har ikke ønsket at fraflytte før tid; der har været 0 sammenbrud i anbringelser i At Bo i Ro. Til sammenligning har der været flere sammenbrud i anbringelser i andre afdelinger på Egedal og netop sammenbrud i anbringelser er identificeret som en af de hyppigste og største udfordringer på anbringelsesområdet (Brydesen og Johannesen 2022). Resultaterne af vores undersøgelse er dermed meget positive i forhold til sammenbrud i anbringelser; et målepunkt vi ikke havde tænkt ind i forskningsdesignet, men som har vist sig tydeligt i følgeforskningen.

Brugerinddragelse er essentiel

En vigtig forudsætning for projektets succes er inddragelse af brugerne, både unge, samt personale og ledelse og sparring med projektets tilknyttede forskere.

Resultater vedrørende behandlingsarbejdet i *At bo i Ro*

Blev tvangstallene reduceret?
Vi har i forskningen haft fokus på om hypotesen om at At Bo i Ro kunne reducere tvangstal ville blive be- eller afkræftet. Vi definerer tvangstal, som monitorering af hyppighed af følgende tvangssituationer:

- Magtanvendelse ved Egedal personale; når man fx forhindrer en ung i at bevæge sig ud på togskinner/mod togskinner
- Magtanvendelse i psykiatrien
- Tvangsmedicinering (i Psykiatriane)
- Bæltefiksering under indlæggelse
- Tvangsindlæggelse

Derudover har vi også monitoreret

- Antal indlæggelser i psykiatrien
- Forbrug af PN medicin
- Selvskade
- Indlæggelser somatisk
- Selvmordsforsøg
- Overdosis
- Rømning

4 ud af de 5 unge, der har boet eller bor i At Bo i Ro har inden indflytning i at Bo i Ro oplevet tvangssituationer. Disse kan være i deres opvækst med omsorgspersoner, der udsætter barnet/de unge for omsorgssvigt og/eller forskellige former for fysisk vold, og det kan være i deres institutionelle liv, på skoler – og i psykiatrien med personale, samt ved konfrontationer med politiet ved rømning, eller når politiet bliver tilkaldt ved efterlysninger og i situationer, hvor den unge er så suicidal og til fare for sig selv, at politiet ofte i samarbejde med medarbejderne intervenerer.

Af hensyn til de unges tryghed og privatliv publicerer vi ikke tallene i denne evalueringsrapport, der er offentligt tilgængelig og som primært fokuserer på evalueringen af det byggede miljø. Men vi ønsker at dele,

at alle typer af tvangstal er nedbragt for 3 ud af de 4 unge, som har oplevet fysiske tvangssituationer inden indflytning, og hvor vi har data fra før indflytning, samt under anbringelsen i At Bo i Ro og dermed et sammenligningsgrundlag.

For en ung var antallet af indlæggelser i psykiatrien det sidste halve år op til indflytning i At Bo i Ro 4-5 indlæggelser i psykiatrien i det sidste halve år inden indflytning i At Bo i Ro og 1 indlæggelse i psykiatrien i det 1 år og 8 mdr vedkommende nu har boet i At Bo i Ro. Indlæggelser var ikke en god oplevelse for den unge. Den unge er dog ambivalent med hensyn til, om det ville have været bedre med flere indlæggelser i psykiatrien, end der har været de forgangne 20 mdr, (se udfoldelsen af analysen af denne kompleksitet på s. 104 i denne evaluering.)

For en anden ung var antallet af indlæggelser i psykiatrien det seneste år inden indflytning i At Bo i Ro over 20, heraf 14 tvangsindlæggelser, som bød på virkeligt dårlige oplevelser for den unge. Den unge har tidligere oplevet indlæggelser på børne og unge-psykiatrisk som positivt, men ved overgangen til voksenpsykiatrien efter det 18. år, har oplevelserne af indlæggelsen været meget negativ, ifølge den unge selv. Denne unge har været indlagt i psykiatrien 1 gang, af et døgns varighed et døgn, i de 1 år og 7 mdr. denne unge har boet i At Bo i Ro.

For ung A var der 20 indlæggelser før indsatsen, og 1 indlæggelse på et døgn efter en længere periode (1 år og 8 måneder). For ung B var der 4-5 indlæggelser det seneste halve år op til indflytning i At Bo i Ro og 1 indlæggelse af et døgns varighed

Det svarer til en reduktion på 95% i indlæggelse på tidspunktet for denne evaluering, hvor de seneste monitoreringer er foretaget 1 år og 8 måneder efter den/de unges indflytning i At Bo i Ro.

Der har været 3 somatiske indlæggelser fordelt på 3 unge, for de 5 unge, der har boet i/bor i At Bo i Ro. De somatiske indlæggelser er interventioner efter episoder med overdosis af medicin, hvor de unge blev indlagt på somatisk afdeling til afgiftning/observation.

Sten malet af ung i At Bo i Ro, Maj 2025. Foto Helle Harnisch

Konklusion

Heller ikke CLT-træ vokser ind i himlen, og som beskrevet i afsnittene om behandlingsmiljøet, er selv det mest optimerede byggede miljø ikke en garanti for ro, at alle unge overlever, eller at behandlingsarbejde og heling lykkes.

Vores dokumentation, målepunkter og følgeforskning viser dog, at et optimeret bygget miljø trods udfordringer i behandlingsarbejdet og hos målgruppen virkelig gør en positiv forskel for udfordrede anbragte unge og for de miljøterapeutiske medarbejdere. Det ser vi i følgende resultater:

- Færre antal indlæggelser i psykiatrien (antal indlæggelser reduceret med 95%)
- Færre ikke akutte indlæggelser
- Færre tvangsindlæggelser (1 tvangsindlæggelse fra marts 2024-september 2025)
- Få besøg på psykiatrisk skadestue
- 3 somatiske indlæggelser på 1 år og 8 måneder i At bo i Ro for 5 unge.
- 0 sammenbrud i anbringelser (hvor anbringelsen stopper uventet/før tid)
- Godt samarbejde med kommuner; tilfredshed hos kommunerne, men også en øget opmærksomhed på, hvad de får for pengene grundet højere takst
- Stor værdsættelse og tilfredshed med boliger hos de unge, der bor i dem
- Høj medarbejdertilfredshed
- Positive resultater i WHO-5
- Vi kan se, at smitteeffekten mht selvskade, rømning og suicidalitet er mindre i At Bo i Ro end i de andre Egedal afdelinger, fordi man er mere skærmet fra andre unges op og nedture.

Usikkerheder i analysen

Vi har kun i begrænset omfang sammenlignelige præ og post-data: Vi har data fra før indflytning om opvækst, tvangsindlæggelser og selvmordsforsøg baseret på sagsakter, journalisering og interview med unge om deres tid før de flyttede i At Bo i Ro, men ikke antal magtanvendelser, medicinforbrug af beroligende medicin, etc.

Dette betyder eksempelvis, at kun 2 unge har deltaget i WHO-5 spørgeskemabesvarelser fra starten af deres ophold, og at det ikke lykkedes at besvare spørgeskema inden indflytning eller i de første dage inden indflytning. WHO-5 skemaet er bagudskuende – de seneste 14 dage. Resultaterne fra WHO-5 undersøgelserne er positive for medarbejderne, og mindre positive for de unge. Den udvikling, der spores hos de unge, vurderer vi er mere påvirket af den unges sindstilstand i øjeblikket for besvarelsen, end en egentlig retvisende vurdering af de seneste 14 dage, som WHO-5 spørger ind til. Vi skal vurdere, om WHO-5 fremadrettet er velegnet til målgruppen, som er karakteriseret ved store følelsesmæssige udsving, og/eller mere konsistent nedtrykthed.

Som forventet, baseret på vores erfaring med målgruppen, vidste vi, at det kunne tage noget tid, før de unge ville have overskud og tillid til at bidrage til følgeforskningen i at Bo i Ro. Her har vi afvejet behovet for at generere data op mod den unges trivsel og det sårbare behandlingsarbejde og vægtet højere, at tage hensyn til den unges ro og behandlingsarbejdet end at generere data.

Anbefalinger

Baseret på følgeforskningen i At Bo i Ro, der er formidlet i denne første evalueringsrapport og vores behandlingsmæssige erfaring med målgruppen af anbragte unge afrundes denne rapport med følgende anbefalinger til at arbejde med helende arkitektur:

- Søg fagligt input til at omsætte eller oversætte hvad helende arkitektur er i lige netop jeres projekt og for lige netop jeres målgruppe: Der kan synes langt fra nogle af beskrivelserne i litteraturen om helende arkitektur og til de helt konkrete løsninger et bygget miljø skal rumme og tilbyde målgruppen.

- Helende arkitektur er et begreb, der kan være svært at indfange og som har berøringsflader med mange forskellige faglige discipliner. Vær jer det bevidst og ekspliciter jeres fokus og fravalg i feltet, så de, der kommer efter jer, får konkrete anvisninger til både at orientere sig i feltet og til at finde konkrete, brugbare løsninger til det byggede miljø.

- Søg sparring med fagpersoner fra de faglige discipliner, I ikke er fortrolige med. Vi har haft enormt værdifulde og positive erfaringer med gavmild videndeling og hjælpsomhed på tværs af fagdiscipliner og forskellige landsdele i Danmark.

- Inddrag fonde tidligt i sparring om ansøgning, hvis de giver mulighed for denne sparring

- Definer og afgræns målgruppen grundigt, som det byggede miljø skal komme til gode: Der kan være stor variation i behov, udfordringer, ressourcer og præferencer hos en målgruppe og det kan være en udfordring at imødekomme disse behov.

- Inddrag målgruppen i så vidt omfang som muligt i alle projektets faser – det giver både en bedre proces, samt optimerer chancerne for, at det byggede miljø faktisk kan imødekomme målgruppens behov.

- Der kan både i proces og evaluering komme overraskende udsagn fra målgruppen om deres præferencer for, hvordan det byggede miljø ideelt set kunne se ud. Bevar nysgerrigheden. En vigtig fænomenologisk pointe er, at målgruppen er eksperter på deres livsverden, og der er meget at lære i det nysgerrige møde, hvor vi lytter mere, end vi taler.

- Inddrag lokalmiljø og inviter dem med i processer og milepæle for jeres projekt med byggeriet. Der kan hurtigt opstå rygter og overbevisninger. Inviter lokalsamfundet med ind i maskinrummet så tidligt i processen som muligt, hvis I mener det alvorligt med lokal forankring og brugerinddragelse. Det øger muligheden for en god lokal forankring af projektet, og det er vigtigt for fællesskabet og sammenhængskraften i lokalsamfundene: Begge dele er værd at værne om. Vi ville gerne have gjort det i endnu højere grad og det var rørende at se, hvor mange lokale, der var med til første spadestik og indvielsen af At Bo i Ro.

- Find en tegnestue, som er lydhør overfor jeres faglige område og målgruppens behov – det lykkedes til fulde med Tegnestuen Stedse. Det har betydet alt for vores lyst til projektet, dets proces og resultater - og ikke mindst for dialogen med de unge og medarbejdernes i projektets brugerinddragelsesworkshops.

- Prioriter hvilke behov, der er de vigtigste at imødekomme i det byggede miljø. Hvis der skal indgås kompromiser af hensyn til budget, så inddrag målgruppen i, hvilke løsninger der er absolut nødvendige og hvilke, der kunne være rare at have med.

- Stå ved jeres faglighed i samarbejdet med samarbejdspartnere – og vær nysgerrig og åben for det input, det tværdisciplinære/transdisciplinære samarbejde kan bidrage med

- Tænk over budget til eventuel følgeforskning og videndeling

- Udvælg jeres forskningsdesign med en vis forsigtighed; vi har måttet afstå fra flere ambitioner i vores oprindelige forskningsdesign

- Hvis I arbejder i et omsorgs-fag, hvor det akutte tit rydder to-do bunkerne på skrivebordet til fordel for de mere langsigtede projekter og prioriteringer, så tag så vidt muligt hensyn til dette i jeres planlægning; læg ekstra tid ind i jeres tidsplaner: Ligesom man lægger en buffer ind til uforudsete udgifter i et byggebudget, så gør det samme mht. uforudsete tidskrævende akutte opgaver i projektperioden (kort sagt: Forlæng projektperioden, før I starter).

- Start tidligt på arbejdet med at ansøge kommuner om byggetilladelser, etc. Det svinger meget fra kommune til kommune, hvor lang sagsbehandlingstiden er - og om det er erhverv eller privat-byggeri, man søger om tilladelse til.

- Vær bevidst om det politiske, strategiske islæt i arbejdet med fonde og kommuner, der skal give bevilling og tilladelse til jeres byggeri.

Tak

Fonden Egedal er enormt taknemmelige for, at At Bo i Ro kunne realiseres og vi har mange at takke:

En stor tak til Den A. P. Møllerske Støttefond, og Fondsrådgiver Maia Lindholm og til den filantropiske forening Realdania og projektchef Vera Noldus. Vi kunne virkelig ikke have realiseret Bo i Ro uden jeres gavmilde donation og vi har været meget taknemmelige for det kyndige, faglige og empatiske samarbejde.

Tak til Tegnestuen Stedse for tålmodigt, og med enorm lydhørhed og empati at styre sikkert gennem processen, ventetiden og vores "på den ene side og på den anden side" overvejelser i et komplekst felt og en spændende udfordring med at definere, hvad der er helende arkitektur til en målgruppe af unge i livstruende mistrivsel i Danmark. Vi har fra dag ét været enormt glade for, at det var jer, der blev vores tegnestue i projekt At Bo i Ro!

Tak til unge og medarbejdere på Egedal! Tak for at dukke op også på svære og travle dage og at gøre os opmærksom på det, I ved og kan se, som vi ikke selv får øje på! Inddragelse er essentielt! Perfekt blev det ikke, men det blev helt klart "godt nok".

En tak til "Silke", som desværre ikke er blandt os mere. Dine input til At Bo i Ro var, som altid, indsigtsfulde og lærerige. Tak til din familie for at give samtykke til, at vi måtte tage disse input med i denne evalueringsrapport.

Tak til faglige sparringspartnere, der på tværs af fagdiscipliner, universiteter og geografiske lokationer i Danmark hjalp os med at kvalificere hvad i alverden Helende Arkitektur er. En særlig tak til Nicolai Carlberg, Michael Mullins, Anne-Kathrine Frandsen, Simo Køppe, Thomas Tellier og hele styregruppen for At Bo i Ro.

Tak til Børnehuset i Kerteminde, Værestedet i Odense, Livsrum i Vejle, og Grobund på Djursland, som vi fik lov til at besøge som et led i vores studie- og inspirationsture.

Tak til lokale ildsjæle og borgere i Vallekilde for at deltage, bakke op og spørge nysgerrigt ind til At Bo i Ro og for at møde op og tage del i glæden over milepælene i projektet.

Tak til Fonden Egedals bestyrelse for fra starten at bakke op om ide og projekt og stille gode og relevante spørgsmål til At Bo i Ro.

Tak til Odsherred Kommune for at godkendte projektet og for deltagelse ved første spadestik v. daværende Borgmester Karina Vincentz.

Tak til de anbringende myndigheder, som beslutter at betale en højere takst, når et ungt menneske har virkelig ondt i livet af mange forskellige og komplekse årsager. I den bedste af alle verdener fandtes At Bo i Ro til mange flere, langt tidligere i livet; som et sted at få hjælp for familier inden problematikker, som alle kan møde, udvikler sig til mistrivsel – og ikke mindst: Inden mangeårig uhåndteret mistrivsel eskalerer til livstruende kriser, adfærd og psykopatologi.

Referencer

Bengtsson, T.T. & Fuglsang, L.M.R. (2022) The role of mental health problems in out-of-home care youths' educational pathways: Quantitative and qualitative analysis of Danish longitudinal data. Child Abuse and Neglect, Volume 131,

Berg og Bækkelund (2015) Differentialdiagnostiske vurderinger ved schizofreni og komplekse dissociative lidelser. *Tidsskrift for Norsk psykologforening,* Vol 52, nummer 3, 2015, side 247-254

Bonfils, S. I. & Frandsen, A.K. og Olsen, L. (2023) Botilbudsarkitektur som en prisme for menneskesyn. Kapitel i "Universelt Design: Tværdisciplinære perspektiver i teori og praksis.
https://vbn.aau.dk/da/publications/universelt-design-tv%C3%A6rdisciplin%C3%A6re-perspektiver-i-teori-og-praksi

Bryderup, M. I. & Johansen, A. S. (2022) Anbragte børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder. Klim Forlag.

Bryderup, M.I. & Johansen, A. S. (2021) Continuity and coherence for Danish children and young people placed outside their homes – a positive development? Social Work & Society, Volume 19, Issue 1, p.

Burnard, M. D., Nyrud, A. Q., Bysheim, K., Kutnar, A., Vahtikari, K. & Hughes, M. (2015). Building Material Naturalness: Perceptions from Finland, Norway and Slovenia. Indoor and Built Environment, 26 (1): 92-107. doi: 10.1177/1420326X15605162. SAGE

Cassidy, J., & Mohr, J. J. (2001). Unsolvable fear, trauma and psychopathology: Theory, research and clinical considerations related to disorganized attachment across the life cycle. Clinical Psychology: Science and Practice, 8, 275–298.

Chrysikou E. Psychiatric Institutions and the Physical Environment: Combining Medical Architecture Methodologies and Architectural Morphology to Increase Our Understanding. J Healthc Eng. 2019 Jan 6;2019:4076259. doi: 10.1155/2019/4076259. PMID: 30723538; PMCID: PMC6339737.

Dalsgaard S, Thorsteinsson E, Trabjerg BB, et al. (2019): Incidence Rates and Cumulative Incidences of the Full Spectrum of Diagnosed Mental Disorders in Childhood and Adolescence. JAMA *Psychiatry. 2029;77(2):155–164.*

DuBose, J. Et al: 2018: Exploring the Concept of Healing Spaces. *Health Environment Research and Design Journal*, Vol. 11(1), p. 43-56, SAGE.

Fell, D.R. (2010). Wood in the Human Environment. Restorative properties of wood in the built indoor environment. University of British Columbia.

Frandsen, A. K., Bonfils, I. S., & Olsen, L. (red.) (2023). Universelt design: tværdisciplinære perspektiver i teori og praksis. (1. udg.) Aalborg Universitetsforlag.

Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021) VIVE Kontinuitet i anbringelser - slutrapport fra

evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Jepsen, E. K. K., Langeland, W., Heir, T. (2014). Early traumatized inpatients high in psychoform and somatoform dissociation: Characteristics and treatment response. Journal of Trauma and Dissociation, Journal of Trauma and Dissociation, 15, 5, 572-587.

Juul, B: (2017). Overlevelse: neuroaffektiv Miljøterapi for pædagoger og andre professionelle. Saxo Publish.

KL (2020) Udsatte børn. Nøgletal 2020.

Kääriälä,A. & Hiilamo, H. (2017) Children in out-of-home care as young adults: A systematic review of outcomes in the Nordic countries, Children and Youth Services Review, Volume 79, Pages 107-114

Lawson, B. (2010). Healing Architecture. Arts and Health. 2. 95-108.

Madsen, Nordentoft & Erlangsen (2021) "De står og banker på, men vi lukker dem ikke ind– grupper afselvmordstruede overses." Debatindlæg i Dagens Medicin 28.10.2021

Mullins, Michael & Folmer, Mette Blicher & Fich, Lars. (2015). Evidence Based Knowledge: Towards architecture that supports the healing process in health-care buildings.

Nordentoft, M. (2022) "Vi skal have råd til både forebyggelse og behandling af psykisksygdom" Debatindlæg i Sundhedsmonitor, 24. august 2022.

Perelli-Harris, B. & Bernardi, L. (2015) Exploring social norms around cohabitation. The Life course, individualization, and culture. Demographic Research, Vol. 33, A.25, p. 701-732.

Region Sjælland (2019): Afsluttende rapport om Kompetencecenter for Personlighedsforstyrrelse Et udviklingsprojekt under Psykiatrisk Forskningsenhed i Psykiatrien Region Sjælland

Simonsen, T. P., & Duff, C. (2020). Healing Architecture and Psychiatric Practice: (Re)ordering Work and Space in an In-patient Ward in Denmark. *Sociology of Health and Illness, 42*(2), 379-392. https://doi.org/10.1111/1467- 9566.13011

Simonsen, Thorben & Højlund, Holger. (2018). Rummets grammatik: Helende arkitektur i psykiatrien. Politik. 21. 22-42. 10.7146/politik.v21i2.111411.

Social og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020) Udvikling i udgifter og aktivitet på anbringelsesområdet Oktober 2020.

VIVE 2019 og forfatterne: Siren, A. Et al: Sociale mursten: En forskningskortlægning af fysiske rammers betydning i velfærdsindsatser. https://www.vive.dk/media/pure/bxqge7zk/3428558

VIVE 2018: Det nationale forskningscenter for Velfærd: Forebyggende indsatser til unge i mistrivsel. En vidensrapport.

Moskowitz, Andrew. Psychosis, Trauma and Dissociation. Wiley. Kindle Edition.

Ryhl, C., & Frandsen, A. K. (2016). Handicaporganisationernes hus: Evaluering af proces og værk. SBi Forlag.

Udvalgte referencer fra litteraturstudie:

The Human and Organizational Benefits of Wood Buildings

http://ipaper.ipapercms.dk/RegionSyddanmark/Psykiatrisygehuset/PS/PSjuni2013/?page=10

https://realdania.dk/viden-og-laering/videns-bibliotek/publikationer/faglige-publikationer/socialemursten

https://integratedlistening.com/ssp-safe-sound-protocol/

https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/193758671300600408

https://e4harchitecture.com/empathy-in-architecture-using-trauma-informed-design-to-promote-healing/

https://www.re-thinkingthefuture.com/rtf-fresh-perspectives/a597-therapeutic-architecture-role-of-architecture-in-healing-process/

https://vbn.aau.dk/da/persons/105000

